

9. Musakin, A.A. (2008). *Malyy otel': s cheho nachat', kak preuspet'. Sovety vladel'tsam y upravlyayushchym* [From what to become a small hotel how to have time: advices proprietors and managements]. Pitter, St. Petersburg, 380 p. (in Russ.).

10. Pucenteylo, P.R. (2007). *Ekonomika i orhanizatsiya turystychno-hotel'noho pidpryyemnytstva* [Economy and organization tourist hotel enterprises]. Center of educational literature, Kyiv, 344 p. (in Ukr.).

11. Tkachenko, T.A., Miska, I.G., Karolop, O.O. (2008). *Ekonomika hotel'noho ta restorannoho hospodarstva* [Economy of hotel and restaurant]. CPNMV KNTEU, Kyiv, 193 p. (in Ukr.).

12. Tkachenko, T.I., Mel'nichenko, S.V., Boyko, M.G. (2010). In A.A. Mazaraki (Ed.). *Stratehichnyy rozvytok turystychnoho biznesu* [Strategic development of tourist business]. KNTEU, Kyiv, 596 p. (in Ukr.).

13. *Tourist activity in Ukraine* (2012). Statistical bulletin. Government service of statistics of Ukraine, Kyiv, 270 p. (in Ukr.).

14. *Collective facilities of placing in Ukraine* (2011). Statistical bulletin. Government service of statistics of Ukraine, Kyiv, 189 p. (in Ukr.).

15. *Civil code of Ukraine* (2003). Official edition of Verkhovna Rada of Ukraine, Law of Ukraine of 16 January 2003 № 435-IV. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (in Ukr.).

16. *Economic code of Ukraine* (2003). Official edition of Verkhovna Rada of Ukraine, Law of Ukraine of 16 January 2003. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (in Ukr.).

17. *Internal revenue code of Ukraine* (2010). *Library of official editions*, Law of Ukraine № 2856-VI (2856-17). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 23.12.2010) (in Ukr.).

УДК 323.174

О.В. Перевознікова, к.е.н.,

Донецький державний університет управління,
м. Донецьк

РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК ФАКТОР СТАБІЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА: СУЧАСНИЙ АСПЕКТ

Анотація

У статті розглянуто процеси регіоналізації України з використанням нетрадиційної логіко-смыслові методології метапросторового аналізу та конструювання. Така концептуальна модель метапростору регіонального господарства дозволяє позначити контури взаємодії господарських об'єктів та суб'єктів як на технологічному, так і на організаційному рівнях. Розглянуто дві форми організації державної господарської системи: структурно-кільцеву і структурно-центрову. На їх основі було зроблено висновок про те, що сьогодні для України характерний перехід від структурно-кільцевого типу організації державної господарської системи до структурно-центрального. У статті особливу увагу приділено аналізу поняття регіоналізації, докладно розглянуто регіональні диспропорції областей України, де показано відхилення показників валового регіонального продукту від середнього по Україні.

Ключові слова: регіон, держава, система, метапростір, стратегія, диспропорції, потенціал.

Е.В. Перевозникова, к.э.н.,

Донецкий государственный университет управления, г. Донецк

РЕГИОНАЛИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР СТАБИЛИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОГО ХОЗЯЙСТВА: СОВРЕМЕННЫЙ АСПЕКТ

Аннотация

В статье были рассмотрены процессы регионализации Украины с использованием нетрадиционной логико-смысловой методологии метапространственного анализа и конструирования. Такая концептуальная модель метапространства регионального хозяйства позволяет обозначить контуры взаимодействия объектов и субъектов как на технологическом, так и на организационном уровнях. Рассмотрены две формы организации государственной

хозяйственной системы: структурно-кольцевую и структурно-центровую. На их основе был сделан вывод о том, что сегодня для Украины характерен переход от структурно-кольцевого типа организации государственной хозяйственной системы к структурно-центровому. В статье особое внимание уделено анализу понятия регионализации, подробно рассмотрены региональные диспропорции областей Украины, где показано отклонение показателей валового регионального продукта от среднего по Украине.

Ключевые слова: регион, государство, система, метапространство, стратегия, диспропорции, потенциал.

Helen V. Perevoznikova, Candidate of Economics,,
Donetsk State University of Management, Donetsk

**REGIONALIZATION AS A STABILIZING FACTOR
OF THE NATIONAL ECONOMY: MODERN ASPECTS**

Annotation

The article examined the processes of Ukraine regionalization using unconventional logical and semantic methodology of meta-spatial analysis and design. Such conceptual model of meta-space regional economy allows to indicate the contours of the interaction of objects and subjects, as the technology, and the organizational levels. Two forms of state economic system were considered: structural-center and structural-ring. On the basis of it, it was concluded that today Ukraine has a structural transition from ring-type state of the economic system to the structure-center system. In this paper, special attention is paid to the analysis of the concept of regionalization, regional disparities of the regions of Ukraine, which shows the deviation of gross regional product indexes of the average in Ukraine.

Keywords: region, state, system, meta-space, strategy, imbalances, potential.

Постановка проблеми. Через затяжний перехідний період у розвитку України необхідність регіоналізації економіки стало одним з першочергових завдань, які потребують вирішення. Відсутність зваженої регіональної політики веде до дезінтеграції будь-якої країни, що є особливо небезпечним чинником для держав з нетривалою історією демократичного розвитку. За всю історію становлення України регіональній політиці не приділялося достатньо уваги, що в свою чергу довело країну до відсутності структурованого й ефективного регіонального управління.

Сучасний етап державотворення дозволяє і вимагає законодавчого закріплення нової ідеології регіональної політики і формування нової архітектури регіонального управління. Бачення регіону виключно як адміністративно-територіальної одиниці, а регіонального управління – як перманентного перерозподілу повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування є не конструктивним, не відповідає соціально-економічним та політичним реаліям сьогоденної України.

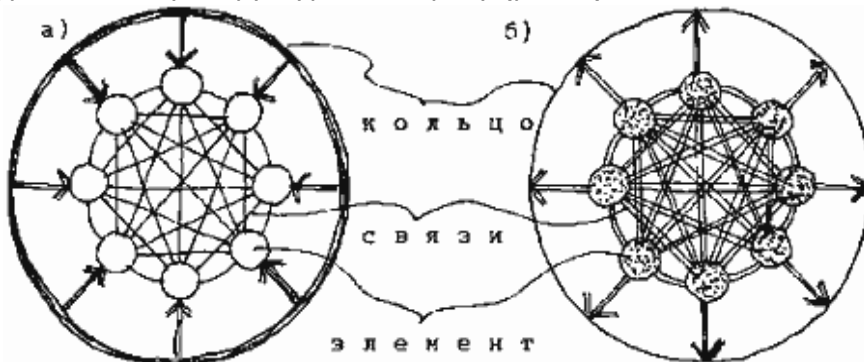
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання регіоналізації посідають чільне місце в економічних дослідженнях вітчизняних вчених-економістів. Серед них варто відзначити роботи вітчизняних науковців І. Бистрякова [1], Д. Лук'яненка [2], А. Поручника [2], В. Реутова [3] та ін. Українські економісти, зокрема В. Нудельман [4], вже неодноразово

підіймали питання регіоналізації як відповіді на виклики національних стратегій розвитку. Вказував на необхідність утворення органів управління регіонального субнаціонального рівня такий вітчизняний вчений, як В. Симоненко [5].

Невирішені раніше частини проблеми. Питання регіоналізації не втрачає своєї актуальності й потребує подальшого дослідження. Невирішеним залишається встановлення взаємозв'язку між цілями соціально-економічного розвитку, відповідними програмами й організаційно-управлінськими структурами регіону. Недостатньо уваги приділяється розгляду можливості створення представництв Уряду України у крупних економічних районах (регіонах) з розширеними функціями.

Мета дослідження. Процес регіоналізації зачіпає глибинні шари суспільства, тому вимагає фундаментального наукового та методологічного аналізу. Ми спробуємо зробити аналіз процесів регіоналізації, використовуючи нетрадиційну логіко-смыслову методологію метапросторового аналізу та конструювання.

Виклад основного матеріалу. Метапростір регіону, як і держави загалом, має зовнішні і внутрішні передумови свого розвитку. Сферичний образ метапростору держави визначає дві форми його організації: структурно-кільцеву і структурно-центрову (рис. 1) [1].

*Рис 1. Схема побудови державної господарської системи:
а) структурно-кільцевий тип; б) структурно-центровий тип*

Функціональна відмінність цих двох схем полягає в тому, що в першому випадку (а) елементи, які складають цілісний комплекс, функціонують в режимі, що задається «кільцем». У другому випадку (б) характер функціонування складових елементів визначає умови їхньої взаємодії, а також режим роботи «кільця».

Таким чином, складові елементи обох схем відрізняються один від одного за внутрішньою орієнтацією. У першому випадку міжелементні зв'язки не носять явно вираженого характеру, оскільки елементи функціонально

орієнтовані «кільцем», і в разі його деформації вся система руйнується. У другому випадку елементи самі генерують характер зв'язків, тому при виведенні з ладу якогось елемента цілісність системи можна зберегти, лише перерозподіливши ці зв'язки.

Якщо як складовий елемент розглянутих схем представити регіон, то стає очевидною функціональна спрямованість його розвитку. Йдеться про певний саморозвинутий, самодостатній господарський модуль, самостійно відтворюючу систему міжрегіональних зв'язків. Відносно до цієї реальної метапросторової одиниці – регіону – і слід вирішувати весь спектр питань упорядкування системи управління суспільним розвитком [1].

Розглянуті вище дві схеми функціонування господарства періодично змінюють одна одну залежно від впливу зовнішніх факторів. Сьогодні для України характерний перехід від структурно-кільцевого типу до структурно-центрального.

У наш час європейські вчені все частіше заявляють про появу п'ятої (крім традиційних чотирьох) влади – влади регіонів.

Перш ніж дослідити значення регіоналізації для національної стратегії, ознайомимося із даним терміном ближче. Звернемося до великого економічного словника А. Б. Борисова [6]. Автор дає таке визначення цьому поняттю: регіоналізація – це розвиток, укріплення економічних, політичних та інших зв'язків між областями та країнами, що входять до певного регіону, виникнення регіональних об'єднань країн.

На рівні країни поняття регіоналізації означає укріплення економічних, політичних та інших зв'язків між областями [7].

Підвищення ролі простору в ефективному розвитку країн, регіонів і населених пунктів визначається тим, що сам простір сьогодні вже не розглядається просто як пасивний реципієнт або вмістилище різних видів діяльності. Воно розглядається як ареал своєї взаємодії природи, людини і виробництва (де пріоритет повинен віддаватися двом першим), як сукупність мінливих конкурентних переваг та обмежень [4].

Це визначає міру привабливості простору і дозволяє прогнозувати найбільш доцільні види і масштаби діяльності на тих чи інших територіях.

Можливість такого підходу обумовлюється і корінними змінами структури економічної діяльності. Як наслідок, інвестиції щораз більше тяжіють не до родовищ корисних копалин, місць концентрації традиційних видів промисловості, а до ареалів з високою якістю умов життя і трудового потенціалу, соціального капіталу, розвинутою інноваційною, фінансовою, комунальною інфраструктурою. Ці умови визначають територіально диференційований рівень ефективності бізнесу – головну рушійну силу розвитку.

Значущість просторових чинників посилюється у зв'язку з тим, що територія (на відміну від інших ресурсів багатоцільового використання) є амобільною, і зростає абсолютна і відносна обмеженість цього ресурсу.

Безумовно, облік просторових чинників потребує системного стратегічного державного мислення. У результаті його відсутності у представників української влади та з багатьох інших причин рівень деградації життєвого середовища, природної та техногенної небезпеки, зношеності комунальної інфраструктури набув в нашій країні небезпечних масштабів [4].

В Україні відсутня дієва регіональна політика, про що свідчить наростання територіальних відмінностей і диспропорцій у рівнях соціально-економічного розвитку і в умовах життя людей. Візуально ці регіональні диспропорції наведені на рис. 2, де показано відхилення показників валового регіонального продукту (ВРП) від середнього по Україні.

Звідси можна зробити висновок, що більша частина областей відноситься до категорії відсталих, а розрив між регіонами збільшується з року в рік [8]. Це створює загрози виникнення соціальних конфліктів, руйнівна сила яких, згідно з матеріалами Давоського форуму, на 15 відсотків більша, ніж повеней і цунамі. Приймаються програми, концепції, але вони не підкріплюються відповідним фінансуванням.

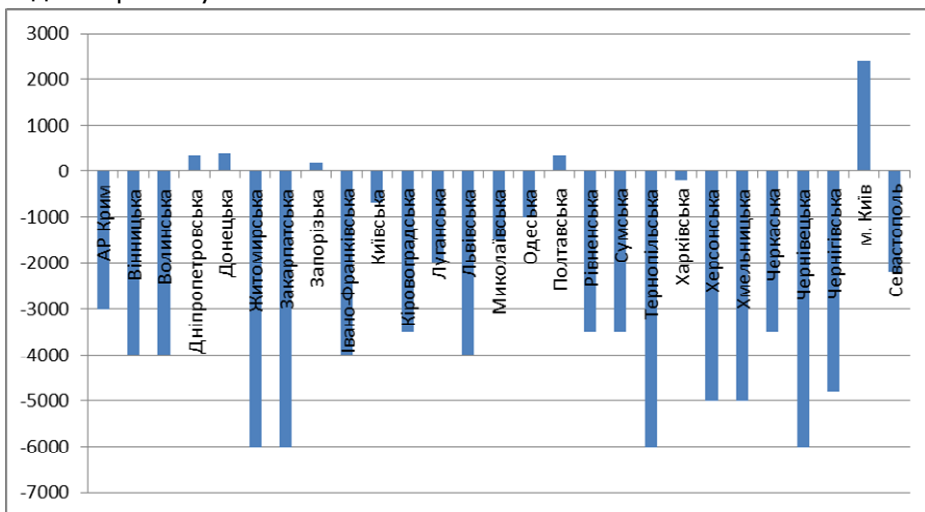

Рис. 2. Регіональні диспропорції (відхилення показників ВРП від середнього по Україні), млн. грн.

Непоследовні дії відбуваються з визначенням профільного центрального органу виконавчої влади. Спочатку було створено Міністерство регіонального розвитку та будівництва, але відповідний департамент залишався під керівництвом Мінекономіки. Потім цей підрозділ перевели в Мінрегіонбуд, але з назви міністерства зникли слова «регіонального розвитку».

Незабаром назву відновили, але профільний департамент з усіма повноваженнями повернули в Мінекономіки.

В основних завданнях схваленого Кабінетом Міністрів прогнозу держбюджету на 2013–2014 рр.. підвищення якості життя людей стоїть на другому місці, а на першому – вдосконалення системи оподаткування.

У Національному плані дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ питання регіонального розвитку чомусь розглядаються в розділі «Реформа державних фінансів». А ціла низка складових цієї проблеми поміщені в інші розділи або взагалі не розглядаються.

Нормативно роботи з планування території в цивілізованих країнах розробляються на 20-річну перспективу. Фактично на той термін, який дозволяє зазирнути в майбутнє, виходячи з рівня наших сучасних знань. Стратегії регіонального розвитку в Україні розробляються лише на семирічну перспективу і не можуть містити системного аналізу можливих довготривалих наслідків своїх рішень, обґрунтувань, що ці рішення не суперечать довгостроковим завданням розвитку даного регіону [9].

Сьогодні все частіше деякі політики та економісти говорять про необхідність регіоналізації економіки, маючи на увазі самоуправління на місцевих рівнях. І говорячи про регіоналізацію – як відповідь на проблеми національної стратегії розвитку мається на увазі зростання самоуправління розвитком регіональної економіки, зосередження владних повноважень і господарської самостійності в регіонах [10]. Для того щоб модернізувати управлінську систему, необхідно відмовитися від діючої регіональної політики (структурно-кільцевого типу), яка орієнтується не на розвиток, а на утримання регіонів. Адже кожен регіон має свої провідні галузі господарства, в кожного регіону є чудові перспективи для процвітання, тобто можливості перейти на структурно-центровий тип побудови державної господарської системи.

Першочергові завдання, які необхідно вирішити для втілення регіоналізації:

- необхідно сформувати правову базу державного регулювання територіального розвитку як цілісний масив нормативно-правових актів, виходячи з єдиних концептуальних уявлень про сутність, зміст та форми державної регіональної політики;

- при формуванні концептуальної основи врахувати необхідність розглядати регіон як самодостатню систему господарської, управлінської, інформаційної та інтелектуальної активності.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, найбільш прийнятним для національних умов України є підхід, який буде заснований на системному об'єднанні в регіональній політиці засобів стимулювання внутрішнього

потенціалу регіонів при певному збереженні перерозподілу ресурсів. При такому підході державна регіональна політика повинна зосередитися на формуванні нових, інноваційних «точках зростання», використанні ресурсів для створення механізмів саморозвитку територій. У регіональній політиці повинен більш широко використовуватися принцип конкуренції, дія якого забезпечуватиме оптимізацію розвитку як окремих територій, так і держави загалом.

Перспективи подальших досліджень. Вузькість методологічного підходу українських дослідників, що розглядають проблеми регіоналізму через систему взаємовідносин центру і периферії, призводить до того, що проблема регіональної ідентифікації, позиціонування відбувається тільки по вертикалі. Горизонтальні зв'язки, взаємини з іншими регіонами, позиціонування з ними залишаються поза аналізом. Тому питання регіоналізації не втрачає своєї актуальності й потребує подальшого дослідження.

Список використаних джерел:

1. Быстряков И. К. Регионализация как фактор стабилизации национального хозяйства / И. Быстряков. [Електронний ресурс] // Інтернет-холдинг Олега Соскіна – Режим доступу: <http://soskin.info/ea/2000/9/20000970.html>.
2. Лукьяненко Д. Глобальні фінансові дисбаланси та їх макроекономічні наслідки / Д. Лукьяненко, А. Поручник, Я. Столярчук // Журнал європейської економіки. – 2010. – Том 9 (1). – С. 24–32.
3. Реутова В.Є. Глобальна регіоналізація як сучасний вектор розвитку глобальних економічних трансформацій [Електронний ресурс] / В. Є. Реутова // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=910>
4. Нудельман В. Регионализация — новая религия Запада? / В. Нудельман [Електронний ресурс] // Газета ZN.UA. – 2012. – 27 июля. – Режим доступу: http://gazeta.zn.ua/POLITICS/regionalizatsiya_novaya_religiya_zapada.html.
5. Симоненко В.К. Регионы Украины: проблемы развития / В. К. Симоненко. – К., 1997. – С. 64.
6. Борисов А. Б. Большой экономический словарь / А. Б. Борисов. — М.: Книжный мир, 2003. — 895 с.
7. Історія регіональної політики - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf
8. Перевознікова О. В. Оптимізація регіональної політики як засіб розбудови конкурентоздатності економіки / О. В. Перевознікова // Потенціал економічного розвитку в контексті Європейської інтеграції. Збірник наукових праць з актуальних проблем економічних наук / Наукова організація «Перспектива». – Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика», 2013. – С. 120–125.
9. Федонюк С. В. Європейська інтеграція: регіональна політика Європейського Союзу. Короткий лексикон / С. В. Федонюк, В. І. Галяс. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волин.держ.ун-ту. ім. Лесі Українки, 2006. – 101 с.
10. Регіоналізація як відповідь на виклики національних стратегій розвитку [Електронний ресурс]: теги блогу «Погляд». – Режим доступу: <http://poglyad.com/blog-10/post-311>.

References:

1. Bistrykov, I.K. Rehyonalyzatsyya factor Stabilization by the National economy. *Internet holding Oleg Soskin*. Available at: <http://soskin.info/ea/2000/9/20000970.html>. (in Ukr.).
2. Lukianenko, D. & Poruchnyk, A. & Stoliarchuk, A. (2010). The global financial imbalances and their macroeconomic consequences. *Zhurnal evropeyskoi ekonomiky [Journal of the European economy]*, vol. 9 (1), pp. 24–32 (in Ukr.).

3. Reutova, V.E. Hlobalna regionalization as a vector of the current global economic transformation. *Effektivna ekonomika [Efficient Economy]*. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=910> (in Ukr.).
4. Nudelman, V. (2012). Rehyonalyzatsyya - a new Religion of the West? *Hazeta ZN.UA [Newspaper ZN.UA]*, 27 July. Available at: http://gazeta.zn.ua/POLITICS/regionalizatsiya_novaya_relihiya_zapada.html (in Ukr.).
5. Simonenko, V.K. (1997). *Rehyony Ukrainy: problemy rozvytyya* [Regions of Ukraine: problems of development]. Kiev, 64 p. (in Russ.).
6. Borisov, A.B. (2003). *Bol'shoy ekonomicheskyy slovar'* [Large Ekonomicheskie dictionary]. Moscow, 895 p. (in Russ.).
7. *The history of regional policy*. Available at: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf (in Ukr.).
8. Perevoznikova, O.V. (2013). Optimization of regional policy as a means of developing the competitiveness of the economy. *Potencial ekonomichnogo rozvytku v konteksti Evropeyskoi integracii. [The potential for economic development in the context of European integration]*. Dnepropetrovsk, pp. 120-125 (in Ukr.).
9. Fedoniuk, S.V. & Galyas, V.I. (2006). *Yevropeys'ka intehratsiya: rehional'na polityka Yevropeys'koho Soyuzu. Korotkyy leksykon* [European Integration: Regional Policy of the European Union. Short lexicon]. RVV «Vezha», Luzk, 101 p. (in Ukr.).
10. *Regionalization as a response to the challenges of national development strategies*, tags blog «View». Available at: <http://poglyad.com/blog-10/post-311> (in Ukr.).

УДК 637.52+658.516

Т.Л. Шкабара, к.б.н., М.Ю. Малайко,
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,
м. Чернівці

ТОВАРОЗНАВЧІ СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ ЯКІСНИХ ПАРАМЕТРІВ М'ЯСНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ РИНКУ

Анотація

В авторському дослідженні розглядаються існуючі підходи до формування якості переробленої м'ясної продукції на вітчизняному ринку з позицій нормативно-правових й технічних регламентів. Аналізуються формалізовані, частково формалізовані та неформалізовані складові забезпечення якості м'ясної продукції в контексті її відповідності. Актуалізуються питання напрямів удосконалення якісних параметрів м'ясних продуктів, підвищення рівня їх безпечності як сучасних критеріїв споживчої цінності та ринкових переваг. Визначається перспектива покращення рівня якості/безпечності перероблених м'ясних продуктів, зокрема ковбасних виробів на основі єдиного технічного регламенту – модельного зразка до виробничого відтворення. Зазначається необхідність підвищення загального рівня культури харчування населення України як соціальної першооснови до ринкового забезпечення якості харчових продуктів в цілому та м'ясних зокрема.

Ключові слова: м'ясні продукти, показники якості, технічні регламенти, харчова безпечність, культура харчування.

Т.Л. Шкабара, к.б.н., М.Ю. Малайко,
Черновицкий торгово-экономический институт КНТЕУ, г. Черновцы

ТОВАРОВЕДЧЕСКИЕ СОСТАВЛЯЮЩИЕ ФОРМИРОВАНИЯ КАЧЕСТВА МЯСНОЙ ПРОДУКЦИИ НА ОТЕЧЕСТВЕННОМ РЫНКЕ

Аннотация

В авторском исследовании рассматриваются действующие подходы до формирования качества мясной продукции на отечественном рынке с позиций нормативно-правовых и технических регламентов. Анализируются формализованные, частично формализованные и неформализованные составляющие обеспечения качества мясной продукции в контексте ее